

Presidendi esseevõistlus „Missuguses Eestis ma tahan elada?”

Essee tiitelleht

EESNIMI: Karoliina

PEREKONNANIMI: Raudsepp

ESSEE PEALKIRI: Tung väärastunud liiklusega maale.

VANUS (õpilastel kool ja klass): 18-aastane, Miina Härma Gümnaasium, 12a

Ma olen abiturient ühes Eesti nimekaimas gümnaasiumis. Olen edukalt osalenud mitmetel aineolümpiaadidel ning –võistlustel, hinded on mul alati korras ning olin kaks aastat õpilasomavalitsuse president. Lõputunnistusele tulevad mul suures enamuses väga head hinded, sekka ka mõni „hea”. Ilmselt ei teki mul suuri probleeme ka riigieksamite tulemusi üle 75% saada. Tohtu enesekindlus? Jah, ilmselt ka seda. 12nda klassi lõpp on aeg, kus õpilased peavad tunnetama oma (akadeemilist) väärtust kodumaale.

Ma saaksin oma oodatavate tulemustega ilmselt eesti ülikoolides igale poole sisse, kuhu tahan. Olen aga otsustanud siirduda kõrgharidust omandama Ühendkuningriiki. Nagu umbes viiendik mu klassikaaslastest. Oleme justkui Eesti haridussüsteemi möödalasud – 12 aastat riigi raha eest koolitamist tipp-gümnaasiumis võiks ju tegelikult viia edukalt Tartu või Tallinna Ülikooli lõpetamiseni ning siis korralikuks kodanikuks ning maksumaksjaks. Praegu on küll vara veel öelda, millal ja kas üldse me kodumaale naaseme. Selles essees üritan muu seas pisut arutleda selle üle, miks me Eestist ära läheme ja mis tingimustel me tagasi tuleme.

Kas me oleme eliitkoolide patoloogiad, kus liiga kõrged ambitsioonid ning enesekindlus tekitavad tunde, et igalpool peale Eesti on paremad võimalused ning helgem elu? Olen täheldanud, et väljapoole kipuvad just need, kes on kogu kooliaja ühes koolis veetnud. 12 aastat avalikkuses tõusiklikuks eliitkooliõpilaseks tituleerimist (ei tohi unustada väidetavaid ebaausaid ning korrumppeerunud katseid esimesse ja kümnendasse klassi) võiks muuta meid kuidagi vähem eestimeelseks, kuid ei, me mõtleme Eestile helgema tuleviku loomisele rohkem kui paljud teised. Pigem on põhjuseks ülitootavate õpetajate sisendatud tunne, et meile ei ole maailmas takistusi (ingl. k. *only sky is the limit* [ainult taevas on piiriks] – paljude inglise keele õpetajate lemmikväljend). Ma lähen välismaale ülikooli, sest mul on siin liiga head õpetajad?! Just nii.

Minu koolis ei ole kunagi emotsioonidega tagasi hoitud – kui õpilase mõttemaailm õpetajatele ei meeldi või nad seda just toetavad, antakse noorele kiiresti mõista. Mina olen olnud üks neist õnneliketest, kes on saanud õpilasomavalitsuse aastate jooksul nii meeletult kiita ning kui ka meeletult laita. See on võimaldanud mul isiksusena areneda, sest ma olen õppinud jääma kindlaks sellele, millesse usun. Ning mu juba sissejuhatuses mainitud kõrge enesekindluse ning õpetajate objektiivse kriitika ja kiituse tõttu usun ma, et minust sõltub selles maailmas midagi. Välismaale siirduvad õppurid on tõesti heade Eesti üldhariduskoolidega paratamatult kaasnev nähtus – gümnaasiumist on saadud lisaks

akadeemilistele teadmistele ka väärtuslik eneseteadvus. Noori ja nende teadmistejanu väärtustatakse Eestis – ja selle üle olen ma tohutult uhke.

Ma tahan minna välismaale selleks, et sealt omandatud teadmistega olla abiks Eestile tulevikus. Meie ülikoole lõpetab iga aasta sadu erakordselt tarku ja intelligentseid spetsialiste. Ma olen kindel, et iga inimene, kes välismaise, pisutki teistsuguse tarkusega koju tuleb või Euroopasse „Eesti asja” ajama jääb, tuleb meie riigile kasuks. Nende inimeste arv peaks hakkama iga aastaga kasvama – pärast Euroopa Liiduga liitumist hõlpsamaks muutunud välismaise kõrghariduse omandamine viib igal aastal järjest rohkem noori inimesi Euroopa ja maailma parimatesse ülikoolidesse. Ma usun, et need inimesed tulevad juba palju targematena koju tagasi siis kui nad tunnevad, et nad saavad siin midagi väärtuslikku ära teha. Minul on igatahes selline plaan. Ilmselt on see nooruse idealism, kuid ma loodan, et ma ei kaota seda kunagi.

Mis on see, mida ma Eestis oma välismaise tarkusega ära tahaksin teha? Peamise probleemina näen igikestvat „kahe Eesti” probleemi, kuid seda enam mitte selle originaalses tähenduses. Puudulik (puuduv) integratsioon eestlaste ja venelaste vahel on ammu tahaplaanile jätnud vaeste ja rikaste vastuolud. Leppimine saab toimuda alles siis, kui eestlased on hingelt piisavalt suured mõistmaks, et Nõukogude Liidu okupatsiooni poolt tekitatud valus ei ole süüdi praegune venelaste rahvus. Idanaabrid omakorda peavad mõistma, miks eestlased nii kaitsvalt käituvad. Olen kindel, et täielikku integratsiooni ei saa luua poliitiliste otsustega. Probleemi lahendust üritan Ühendkuningriigist kindlasti leida – näiteks oldi ju võõrvõimuks Indias kuni 1950ndateni, praegu aga ei ole neil probleeme indialaste sobitumisega (just sobitumise mitte sobitamise, sest valitsus ei pea tegema suuri pingutusi intergratsiooni toetamiseks) Briti ühiskonda. Kuigi tingimused on erinevad, on vallutaja-allutatute suhe sisuliselt alati sarnane.

Teise suure probleemina näen eestlaste sotsiaalse turvatunde puudumist. Heaoluühiskonna mõiste (ingl. k. *welfare state*) võeti väidetavalt kasutusele Teise maailmasõja aegses Ühendkuningriigis, võrreldes seda riiki natsi-Saksamaaga (*warfare state*). London suutis garanteerida isikliku elu katastroofi korral, olgu selleks töökaotus või midagi muud, võimaluse rööbastelt mitte totaalselt kõrvale kalduda. Tänapäeva Eestis tundub ainus leviv kindel teadmine olevat, et kui ise elus hakkama ei saa, siis keegi appi ka ei tule. Ma ei arva, et see õige oleks. On valdkondi, milles riigi sekkumine ei ole mitte sotsialismi pärand, vaid hädavajalik samm rahva kindlustunde suurendamiseks. Konkreetse lahendusena näen ennekõike töötuskindlustuse maksumäära tõstmist, suures plaanis peab aga riik taastama

usalduse oma institutsioonidesse (loomulikult ei pea ma silmas propagandat – teod räägiksid enese eest).

On veel üks nähtus, mainitust kõige klišeelikum, kuid samas ka kõige rohkem korrutamist vajav – probleem alkoholiga. Tulevase Eesti maksumaksja ning võimaliku tööandjana on mulle vastuvõetamatu, et mu kolleegid ja alluvad kannatavad alkoholismi tagajärjel tekkinud tervisehäirete all. See vähendab nende töövõimet, jättes tööandja ilma töökätest ning riigi maksudest. Võrdselt alkohoolikutega (jättes hetkeks kõrvale konkreetsed oma keha hävitamise tagajärjena tekkinud probleemid) peavad lõpuks kannatama vastutustundlikud inimesed. Kõige efektiivsem lahendus on väga kindlalt alkoholiaktsiisi tõstmine – kui inimene jääb truuks oma otsusele ennast surnuks juua, siis ta vähemalt maksab selle eest riigile tasu. Nagu armastas öelda Kurt Vonnegut – eks ta ole.

Hädaldada ja näpuga näidata on lihtne. Raskem on probleeme lahendada. Ma ei pea ennast väga rahulolematuks kodanikuks. Eestis on tagatud inimõigused, meil on töötav demokraatia ja vaba turumajandus. Kui need kolm kriteeriumit on täidetud, ei ole enam kellelgi minu arvates mõtet häält kähedaks karjuda, seletades kui halvasti kõik on. Pigem on see juba püüd edasise mugavuse poole ning seal saab juba iga inimene ise kõige rohkem ära teha. Riik on teinud üle 15 aasta head tööd ning ma olen täiesti kindel, et see jätkub. Lihtsalt alati on võimalik veel paremaks muutuda.

Lennukiiletid Šotimaale on mul broneeritud – mis saab edasi, seda näitab alles tulevik. Vaevalt et ma aga rahu saan, kui ma oma riigi jaoks „kadunuks jään” – inimene, kellel on kuskil kaugel mingid juured, kuid ta on nende olemasolu unustanud. Rahvuslik identiteet on mulle tähtis – ma võin küll omandada mõnes kauges heaoluühiskonnas kõrgharidust, kuid mu kodumaaks jääb igaveseks Eesti. Ma tean, et ma tulen siia võimalikult kiiresti tagasi. Ma hakkaksin liiga palju puudust tundma neist kogukondadest, kuhu kuulun – pere, sõbrad, kool, kogudus – kodust, suvilast.

Ja parempoolsest liiklusest.